

Щоб уникнути помилок у правовому вихованні, варто брати до уваги три важливі підходи, які є ефективною формулою правового виховання: «діяльність» - «вплив» - «процес». Перший етап: «цілеспрямована систематична діяльність із формування правової свідомості, правової культури і правової поведінки»; другий - «визначений і систематичний вплив на свідомість, психіку тих, кого виховують (індивідів і соціальних груп), усього способу суспільного життя та ідеологічних чинників із метою формування у них на основі правової ідеології глибоких і стійких уявлень, переконань і почуттів, прищеплення їм високої правової культури, навичок юридичного спілкування відповідно до рівня і вимог сучасного правового розвитку суспільства»; і третій етап – це діалектика першого і другого, яка допомагає визначити правове життя «як безперервний процес різнопланової дії на суб'єкта права, що створює в його духовному світі особливу картину правового життя» [1, с.9-10].

Отже, правове виховання в сучасній українській школі є важливим чинником формування правової культури української молоді. Переформатування та перезавантаження методики правового виховання з пасивної на активну, плекатиме в молоді усвідомлене ставлення до своїх прав та обов'язків, повагу до законів і норм права, повагу до людини та цінності її природних прав, активну громадянську позицію тощо, що стане виявом реалізації високої європейської ментальності народу України.

Список використаних джерел

- 1.Філософія правового виховання: навч. посібн. Гетьман А.П., Данильян О.Г., Дзьобань О.П. та ін. За ред. Гетьмана А.П., Данильяна О.Г. Х.: Право, 2012. 248 с.
- 2.Фіцула М.М. Правове виховання учнів: Навчально-методичний посібник. Тернопіль, 1996. 180 с.

*Iryna Nestajko,
dr. nauk pedagogicznych, docent
Tarnopolski Narodowy
Uniwersytet pedagogiczny im.W.Hnatiuka
(Ternopil)*

KOMPETENCJE NAUCZYCIELA WSPÓŁCZESNEJ SZKOŁY

Istnieje powiedzenie, że jeżeli człowiek chce coś osiągnąć, „musi działać pozycji siły”. Taką siłą w przypadku nauczyciela są jego kompetencje, czyli wiedza, umiejętności i przekonania potrzebne do efektywnej pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej w szkole [4].

Celem naszego artykułu jest przedstawienie różnych kompetencji, które są niezbędne współczesnemu nauczycielowi w pracy.

Reforma systemu oświaty w Polsce wprowadziła stopnie awansu zawodowego nauczycieli, aby zachęcić i zobligować ich do stałego rozwoju i doskonalenia kwalifikacji. Określono też możliwie dokładnie kompetencje niezbędne do uzyskania poszczególnych stopni rozwoju zawodowego, i tak np. nauczyciel, który uzyskał stopień nauczyciela kontraktowego, posiada wiedzę z zakresu problemów środowiska uczniów i wychowanków swojej placówki, potrafi współpracować z tym środowiskiem, poznał organizację zasady funkcjonowania szkoły, w której pracuje, przepisy, zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nauki. Taki nauczyciel potrafi prowadzić zajęcia w sposób skuteczny, a także analizować i oceniać własne zajęcia z uczniami [4, s.12].

Ważne jest omówienie kompetencji nauczycieli jako o kwalifikacji niezbędnych do efektywnego wykonywania tego zawodu.

Nauczyciel w pełni przygotowany do swojej pracy to taki, który:

- rozumie i uwzględnia różne wzory myślenia swoich uczniów,
- rozwija i zapewnia dostępność oraz wsparcie dla rozwoju intelektualnego, społecznego i osobowościowego,
- stosuje dostępne programy, metody i techniki nauczania uwzględniając odrębności uczniów,
- zna i stosuje rozmaite strategie nauczania,
- zachęca uczniów do rozwijania krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów i umiejętności działania,
- wykorzystuje rozumienie indywidualnych i grupowych motywacji oraz zachowań do stwarzania takiego środowiska, które zachęca do pozytywnych interakcji społecznych,
- stosuje wiedzę w efektywnych i atrakcyjnych werbalnych, niewerbalnych i medialnych technikach komunikacji.
- zna i stosuje formalne i nieformalne strategie oceniania.
- planuje podstawy wiedzy nauczanej w obrębie przedmiotu, pracę uczniów, współpracę ze środowiskiem,
- jest refleksyjnym praktykiem, który stale ocenia efekty swych wyborów i działań oraz aktywnie szuka okazji do rozwoju zawodowego.
- kształtuje pozytywne relacje z uczniami, współpracownikami, rodzicami i różnymi instytucjami w celu wspierania uczenia się młodzieży i jej osiągnięć [4].

Omawiając kompetencje nauczycieli, wyróżnia się różne ich rodzaje czy też obszary. Najczęściej spotykany podział obejmuje: 1) kompetencje merytoryczne, dotyczące zagadnień nauczanego przedmiotu – nauczyciel jest ekspertem i doradcą przedmiotowym, 2) kompetencje dydaktyczno- -metodyczne, dotyczące warsztatu

nauczyciela i ucznia, a więc metod i technik nauczania i uczenia się, zwłaszcza aktywizujących, projektowych i pracy grupowej – nauczyciel jest ekspertem i doradcą dydaktycznym, 3) kompetencje wychowawcze, dotyczące różnych sposobów oddziaływania na uczniów; należą do nich umiejętności komunikacyjne, nawiązywania kontaktów, rozwiązywania problemów danego wieku rozwojowego itp. – nauczyciel jest doradcą wychowawczym i życiowym [4].

Kompetencje nauczyciela w Unii Europejskiej to:

- 1) kompetencje związane z procesem nauczania-uczenia się:
 - umiejętność pracy w wielokulturowej i zróżnicowanej społecznie klasie;
 - umiejętność stworzenia dogodnych warunków do uczenia się, tzn. nauczyciel: - ma być organizatorem procesu uczenia się, - ma uczynić ze swoich uczniów badaczy, - tworzy programy nauczania, stale się szkoli i doskonali, usprawnia swoją pracę, - działa w różnego rodzaju stowarzyszeniach i organizacjach, - jest animatorem życia społeczno-kulturalnego w regionie; umiejętność włączenia technologii informacyjno-komunikacyjnej do codziennego funkcjonowania uczniów; umiejętność pracy w różnych zespołach;
 - umiejętność współpracy przy tworzeniu programów nauczania, organizacji procesu kształcenia i oceniania;
 - umiejętność współpracy z osobami ze środowiska lokalnego i z rodzicami;
 - umiejętność dostrzegania i rozwiązywania problemów;
 - umiejętność stałego poszerzania swojej wiedzy i doskonalenia swoich umiejętności.
- 2) kompetencje związane z kształtowaniem postaw uczniowskich
 - umiejętność wykształcenia u uczniów postawy obywatelskiej i społecznej
 - umiejętność promowania rozwoju kompetencji uczniów, które pozwolą im, z sukcesem funkcjonować w społeczeństwie wiedzy, a w szczególności: - motywację do nauki, nie tylko formalnej objętej obowiązkiem szkolnym, - nauczanie uczenia się, - krytyczne przetwarzanie informacji, - posługiwanie się komputerem i korzystaniem z wszelkich urządzeń cyfrowych, - twórczość i innowacyjność, - rozwiązywanie problemów, - przedsiębiorczość, - współpracę z innymi, - łatwość w komunikacji z innymi, - umiejętność poruszania się w kulturze wizualnej;
 - umiejętność wykorzystywania wymienionych wyżej kompetencji ponadprzedmiotowych w czasie nauczania-uczenia się określonego przedmiotu.

W świetle tego zestawu kompetencji podstawowym zadaniem nauczyciela jest wykształcenie u młodych ludzi postawy i nawyków do uczenia przez całe życie, ustawicznego zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, do samodzielnego korzystania z zasobów informacyjnych oraz zdolności współpracy z innymi i rozwiązywania problemów.

Kompetencje nauczyciela współczesnej szkoły to: kompetencje merytoryczne; kompetencje psychologiczno-pedagogiczne; kompetencje diagnostyczne; kompetencje w dziedzinie planowania i projektowania; kompetencje dydaktyczno-metodyczne; kompetencje komunikacyjne; kompetencje medialne i techniczne.

Odnosząc kompetencje kluczowego kształcenia zawodowego, a w szczególności do kształcenia w oparciu o programy modułowe można stwierdzić, że nauczyciele powinni posiadać przygotowanie w zakresie: metodologii kształcenia modułowego; aktywizujących metod nauczania; pomiaru dydaktycznego; opracowywania pakietów edukacyjnych. o profesjonalnym i skutecznym działaniu nauczyciela decydują jego różno-rodne kompetencje, które powinny mieć charakter dynamiczny, a więc bycia ciągle rozwijane i doskonalone.

Literatura

1. Czaja-chudyba I. Pedagogika zabawy w osobowym i profesjonalnym przygotowaniu do zawodu nauczyciela. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej. 2006. 98 s.
2. Cywińska M. Efektywność nauczyciela w dobie współczesnej. W: M. Cywińska (red.), być nauczycielem. Kompetencje współczesnego nauczyciela. Poznań: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I. 2013. 95s.
3. Grzesiak J. (red.) Efektywność i efekty praktyki pedagogicznej. Konin: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie. 2013. 138 s.
4. Kwieciński, Z. Nowe potrzeby i kierunki zmian kształcenia pedagogów i nauczycieli. W: K. Paławska (red.), Tradycja i wyzwanie. Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego. 1998. 67s.
5. Lindner-Cegiela G. [https://womgorz.edu.pl/files/File/Pracownia_Metodyczna/kompetencje_nauczyciela\[1\].pdf](https://womgorz.edu.pl/files/File/Pracownia_Metodyczna/kompetencje_nauczyciela[1].pdf)
6. Strykowski W. Kompetencje współczesnego nauczyciela, Neodidagmata, 27/28. 2005.
7. Strykowski W., Strykowska, J., Pielachowski, J. (red.). Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej, Poznań: Wydaw. eMPI2. 2007. 161s.

*Пежинська О.М.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

TEACHING AND LEARNING FRENCH IN A MULTICULTURAL CONTEXT

My professional practice as a teacher of French as a foreign language (FLE), starts from a main reflection: the right method for teaching a foreign language in a multicultural context.